

fòrum

Núria Almiron

“Hi ha una jerarquia fictícia entre animals
que ens hem inventat i que és absurda”

Una conversa amb Dionís Guiteras

És possible aconseguir una nova frontera de drets i fer-ho compatible amb l'activitat econòmica i la sobirania alimentària? El repte del benestar animal abraça molts àmbits diferents i esdevé un tema polític transversal i, alhora, polític. Les demandes d'un major benestar i protecció per als animals sovint són contradictòries amb moltes de les formes en què els humans ens hem relacionat tradicionalment amb la resta dels animals. Ho són? En quins casos? En parlem amb Núria Almiron, doctora en Comunicació i codirectora del Centre for Animal Ethics de la UPF, i Dionís Guiteras, alcalde de Moià, vicepresident segon de la Diputació de Barcelona i empresari del sector agroecològic. Amb ells debatем i posem sobre la taula alguns dels aspectes d'aquest repte.

Marta Rosique > Us considereu animalistes?

Dionís Guiteras > No m'he plantejat mai si soc animalista o no. Sempre he viscut amb animals, de tota mena. A casa, el domèstic acostumava a ser un ànec o pollastres, que desapareixien el dia de la festa major o per Nadal. Mai he pensat si era o no animalista, però sempre he conviscut amb ells.

Núria Almiron > Tampoc m'ho plantejo, pel concepte. Tots som animals, nosaltres també ho som. A mi no em puntea pel que vull remarcar, que és la defensa dels animals no humans, perquè tots som animals. Diria el mateix que ell; sempre he conviscut amb animals i crec que hi ha molta feina a fer, que no cal ser animalista per fer-la. Tots els «ismes» inclouen activisme, i hi ha molta feina a fer que no cal ser activista per fer-la. Siguis animalista o no, és de sentit comú fer-la.

Marta Rosique > Amb quin concepte t'identifiques doncs?

Núria Almiron > Nosaltres, en el món acadèmic, emprem més el

terme «antiespecisme», perquè implica una separació i reflecteix més aquesta discriminació que hi ha en funció de les espècies; que, a més, no és només «humans» respecte a «no humans», sinó que dintre dels no humans també discriminem. En essència, el que significa aquest terme és que entenem que no és just discriminar simplement per qüestió d'espècie. Creiem que és incorrecte discriminar els animals només perquè no són humans.

Marta Rosique > Dionís, tu com entens el concepte antiespecisme? T'hi sents identificat d'alguna manera?

Dionís Guiteras > Utilitzo molt el terme d'espècie, però no diferenciant espècies d'animals sinó per l'Homo sapiens, perquè com que m'interessa molt el tema de la reconexió entre el món urbà i el món rural i el col·lapse climàtic on estem portant l'espècie, intento fixar-me en exemples d'espècies que han col·lapsat, per refermar que o fem alguna cosa o també col·lapsarem. No som una espècie escollida i divina a qui se'ns permet tot. Per tant, sempre l'utilitzo, però sempre parlant de la nostra, per explicar a la gent en quina situació

Guiteras > Soc productivista; crec en la gestió de la terra i del medi, però no necessàriament amb el model que tenim ara

estem deixant el planeta i com cada dia en desapareixen moltes espècies.

Marta Rosique > Tots dos identifiqueu que hi ha una discriminació, però qui diríeu que discrimina?

Núria Almiron > Amb el que ara ha explicat el Dionís, ja estava fent una discriminació, perquè tota la preocupació mediambiental que tenim la focalitzem moltíssim en aquestes espècies de la natura que perdem, mentre estem explotant moltes espècies que hem domesticat; de fet, aquesta explotació col·labora a la destrucció mediambiental. La veritat és que l'extinció d'algunes espècies em preocupa relativament. Em preocupa, evidentment, però intento no distreure'm perquè abans d'aquesta problemàtica hi ha tot el patiment que causen a tots aquests animals que explotem i que són invisibles. De fet, són tan invisibles que la seva explotació col·labora moltíssim a la destrucció mediambiental, però fins ara hem estat cecs davant d'això. Més que el canvi climàtic, que prefereixo dir-ne simplement destrucció mediambiental, sabem que la ramaderia intensiva n'és una de les causes principals, però l'extensiva

també. La discriminació s'ha vist de seguida: anem tirant cap a les espècies que tenim més idealitzades i que tenim en una posició jeràrquica superior.

Dionís Guiteras > Discrepem en una cosa. No són invisibles per a una part de la població. Per a la gran majoria de la població, sí. Són invisibles per a aquella gent que no conviu amb aquests animals; a Barcelona mateix. Però, en canvi, als pobles, al món rural, no són invisibles.

Marta Rosique > En aquest context de crisi climàtica, com casa la sobirania alimentària que necessitem amb la mirada dels drets dels animals?

Núria Almiron > El concepte de sobirania alimentària és molt important i no necessita per a res explotar animals ni en extensiu ni en intensiu. Hi ha molts estudis que demostren que una alimentació no basada en animals sinó basada en plantes necessita menys de tot: menys terra, menys aigua... Per tant, defensar la sobirania alimentària creient que necessites tenir algun tipus de ramaderia, que normalment és intensi-

va, és ideologia. És perquè tu vols aquest tipus de dieta o perquè creus que tradicionalment s'ha fet així i ho hem de mantenir, o perquè creus que tens dret a explotar animals, però no cal. La sobirania alimentària es pot assolir menjant cigrons i llenties i verdures, i tenim país per a això.

Dionís Guiteras > Comparteixo bona part del que dius, però és ideologia tant la seva com la meua. Soc productivista; crec en la gestió de la terra i del medi, però no necessàriament amb el model que tenim ara. Fa 30 anys que estic en el sector de l'agroecologia, i en relació amb la sobirania alimentària, hi ha un factor imprescindible, que és com passem del model econòmic de l'agricultura, la ramaderia i l'alimentació actuals a un altre. Cal planificació, calen polítiques molt clares i estratègies... però no es compta amb un factor, que és el del canvi climàtic.

Marta Rosique > I quin podria ser aquest nou model?

Dionís Guiteras > Soc partidari del model de la planificació. Si som capaços de planificar infraestructures, per exemple, hem de saber

planificar la nostra alimentació. El que sí que és cert és que el model actual de consum excessiu de carn porta desequilibris enormes, però no la ramaderia extensiva, com jo l'entenc, en un país petit, de recursos petits i de capacitats petites. El que ens cal és recuperar la nostra dieta mediterrània, en què es menjava carn un cop a la setmana o els dies de festa i que no s'abusava de la proteïna animal. Tampoc crec en un model —que a partir de 1960 es va dir «revolució verda»— de consum desmesurat de fitosanitaris, de pesticides, de biocides, que només els noms ja fan por. Per tant, penso en una transició al model de sobirania alimentària, amb una dieta equilibrada i sana, que el nostre organisme és capaç de poder digerir i el nostre territori capaç d'assumir.

Marta Rosique > Per tant, apostes per un model on es redueixi el consum animal? Quin rol juga aquí la ramaderia extensiva?

Dionís Guiteras > La ramaderia extensiva la poso aquí, en aquesta equació, pensant també en els efectes ecosistèmics que té al país. Avui dia, un 66% del territori és bosc, i bosc que fa 100 anys no existia. Per tant, és un bosc malalt, que ha crescut de manera desordenada... I això afecta la biodiversitat, el clima, la retenció de CO₂... Per tant, el que crec que és l'ideal és la ramaderia extensiva, perquè, si no, és impossible poder gestionar tota aquesta quantitat de bosc, on cada cop hi viu menys gent i que a més a més està en transformació. Una transformació que no podem controlar nosaltres, sinó que ve condicionada pel clima i per l'abandonament.

Almiron > La ramaderia extensiva no pot alimentar la gent amb la quantitat de carn que menja ara

Núria Almiron > Part del problema que tenim, de la mala qualitat dels boscos, és perquè hi hem erradicat la fauna. Estaria d'acord amb tot el que diu, però amb una diferència: no necessitem matar i menjar-nos aquests animals. Aquesta és la gran diferència. Estaria d'acord a gestionar el bosc amb animals, amb grups d'animals que ajudem i que fins i tot manipulem com ens interessa des del punt de vista geogràfic, però d'aquí a explotar-los per a menjar-nos-els... Això ja és ideològic, i la meua ideologia no comparteix la violència de cap mena. No tenim per què gestionar-los per a explotar-los per a alimentació. Podem utilitzar-los i conviure amb ells de manera que no tinguem com tenim ara la natura.

Marta Rosique > Com controlem els animals per a fer aquesta gestió dels boscos?

Núria Almiron > Podem tenir pastors d'animals que són lliures i que no acabem matant quan ens interessa, ni manipulant-ne la gestió per a tenir més cries; simplement deixar-los espai perquè visquin en un espai suficient, allà on més ens convé. De fet, és probablement l'única cosa que podem fer, perquè ho hem envaït tot. Intervir no significa que hàgim de fer-ho per a explotar-los per als nostres interessos gastronòmics.

Marta Rosique > Per tant, apostes per acabar amb tota la ramaderia?

Núria Almiron > Sí, el que passa és que la ramaderia extensiva no pot alimentar la gent amb la quantitat de carn que menja ara. És a dir, és una solució fal·laç per a resoldre el consum. És una ramaderia que permetria que, de tant en tant, tothom mengés una mica de carn. És a dir, no pot ser que la solució passi per reduir el consum o de substituir el consum de la intensiva.

Marta Rosique > Què espereu de la ramaderia intensiva?

Dionís Guiteras > Per què neix la ramaderia intensiva? Perquè venim de dues guerres mundials, on no hi ha població, la majoria de joves moren als camps de batalla o amb les malalties conseqüents i no hi ha capacitat de poder alimentar la gent. Molts dels sòls més fèrtils

d'Europa han sigut escenari de batalles i de conflictes i, per tant, estan contaminats per armaments químics i tantes altres coses... I una manera de poder concentrar esforços, amb les capacitats que hi havia, era concentrar els animals, que no sortissin, que només mengessin, que només beguessin, i que tota aquella energia que necessiten per viure i per fer el seu cicle vital la necessitessin per a engreixar-se i poder-se sacrificar. Era la manera d'obtenir alimentació de manera més fàcil i més barata.

Núria Almiron > Abans de la II Guerra Mundial ja s'estava confinant. Va lligat amb el desenvolupament tecnològic. És a dir, a mesura que hi ha més tecnologia que permet això, es va incrementant. Tecnologia i també antibiòtics, perquè confinar animals com els tenim ara sense antibiòtics és impossible. Diria que és el resultat del «ho fem perquè podem». Això permet produir una quantitat de carn que no es produïa abans i que provoca que sigui tan fàcil incrementar-ne el consum perquè és molt barata. És a dir, no s'està resolent el problema d'alimentar; se n'està incrementant el consum.

Guiteras > La balança comercial catalana està basada en la del sector alimentari; el sector alimentari és molt més gran que el sector farmacèutic i que el turisme

Marta Rosique > Actualment, ens trobem amb un sector ramader amb moltes dificultats per a tirar endavant. Com s'ha d'avançar cap al model alimentari que defenseu, tenint en compte aquest context?

Núria Almiron > Sobretot, no criminalitzant els pagesos. Això és el primer, perquè avui en dia els pagesos de sistema intensiu estan tots en mans de les grans empreses que tenen apamat quants porcs has d'engreixar, com els has d'alimentar, quin dia te'ls deixa... No prenen pràcticament decisions, i després no es guanyen bé la vida. Vull dir, criminalitzar-los, per descomptat, és el que no hem de fer; el que hem de fer és ajudar a transformar. Això ho hem fet en molts sectors econòmics i és possible; només cal voluntat, abandonar aquesta producció per un altre tipus i, si apostem per una alimentació basada en plantes, ja sabem què serà el substitut.

Marta Rosique > La ramaderia extensiva pot ser-ne una alternativa?

Núria Almiron > La ramaderia extensiva només pot sobreviure com una qüestió d'ideologia i de decisió,

perquè no pot substituir el que hi ha. És mantenir un romanticisme de com es feia abans, que pot, fins i tot, arribar a ser una qüestió molt classista que divideixi els qui ho puguin pagar i els qui no.

Dionís Guiteras > El model català que tenim ara és un model que està en crisi i que ho estarà per diferents raons. Una és perquè està sustentat bàsicament en la cria de porc, i tots els *inputs* que es necessiten per poder-los criar els necessitem importar ara mateix, tal com està tot. Per tant, és un contrasentit. Però hi ha un altre problema, que és que la balança comercial catalana està basada en la del sector alimentari; el sector alimentari és molt més gran que el sector farmacèutic i que el turisme. Per tant, per canviar el model, hem de fer-ho amb molta cura, perquè podem trencar moltes coses pel camí. Però això no vol dir que no s'hagi de fer. Ho hem de fer, perquè, a part que estructuralment és un sector que té els peus de fang, també hi ha una voluntat per part de la ciutadania, que també farà que aquest sector s'hagi d'adaptar. Soc més d'acompanyar el sector per reduir el consum de carn. I pel que fa

Almiron > Hi ha una jerarquia fictícia entre animals que ens hem inventat i que és absurda

a la ramaderia extensiva, no és cert que no pugui abastir el consum de carn; el que no pot fer és continuar amb el mateix model que segueix la intensiva.

Marta Rosique > Parlem dels animals domesticats. Hi ha una mirada diferenciada cap a ells?

Núria Almiron > Hi ha una jerarquia fictícia entre animals que ens hem inventat i que és absurda, perquè, per exemple, aquí a Catalunya ens mengem els conills i als britànics els sembla atroç. Per ells, un conill és com un gat. Hem creat aquestes jerarquies i és molt interessant analitzar com són narratives que creem per justificar el que fem. No és que naixem així, no és que naixem pensant que els porcs són ximpls i els gossos més intel·ligents. És tota una construcció que fem a posteriori per a justificar aquests comportaments fatals.

Dionís Guiteras > Els caçadors podrien dir el mateix, però al contrari, dient que des que Disney va fer Bambi, la gent té aquesta mirada dels cérvols o dels cabirols que no tenen d'un senglar.

Marta Rosique > Hem d'avançar cap a un reconeixement dels animals domesticats com a subjectes de drets bàsics?

Núria Almiron > Hauríem de deixar de criar tots els gossos que tenen problemes per respirar o que tenen problemes per caminar perquè ens agrada una determinada estètica, com per exemple els bulldogs. Per tant, el primer dret que haurien de tenir és a no néixer en aquestes condicions que només responen al nostre gust estètic. Això és el primer. En segon lloc, hem de tenir en compte que són éssers vius, que tenen els seus interessos, i hauríem de tenir molta cura de com els utilitzem i no abusar d'ells. Molts animals de companyia els acabem fent servir per a tasques de vigilància, per a teràpies amb la gent, i clar, són individus que mereixen tenir la seva pròpia vida.

Marta Rosique > Quins són els interessos dels animals i qui els ha de determinar?

Dionís Guiteras > Qualsevol gat, gos, senglar, cabirol, elefant, planta té un objectiu a la vida, que és néixer, créixer, reproduir-se i morir. Tots. El

que és cert és com els condicions. Per exemple, els gats tenen molt clar que volen uns bàsics i, si en tenen ganes, et deixaran que els facis una manyaga i, si no, passaran de tu olímpicament; en canvi, els gossos, per caràcter i perquè els hem anat portant cap on volíem, seran més servicials.

Núria Almiron > Tots som espècies, però discrepo que tots tenim un objectiu que és néixer, créixer, reproduir-nos o morir. El meu objectiu no és créixer, reproduir-me o morir. Com a espècie, podem, però també seria discutible. És una manera molt antropocèntrica de mirar la vida; és un procés que l'expliquem de forma finalista, però això no vol dir que la vida sigui reproduir-se i morir. Com podem imaginar nosaltres el que els interessa als animals? Evidentment, no estem al seu cap i no som les mateixes espècies, i és veritat: no podem imaginar-ho tot. Però hi ha uns bàsics amb què sí que podem perfectament empatitzar: no patir, que no et matin i que puguis tenir una vida en què puguis expressar-te amb llibertat, amb espai, en qüestió de comportament. Això ho podem entendre i ho podem veure.

Marta Rosique > S'ha de posar al centre els drets i el benestar dels animals de forma transversal amb totes les polítiques públiques que s'impulsen?

Dionís Guiteras > Absolutament. El que passa és que a vegades fem coses que costen d'entendre a la ciutadania en general. Per exemple, el tema de les colònies de gats o les responsabilitats que té un ajuntament amb els animals salvatges... que sigui un servei obligatori recollir un animal abandonat que te'l porten, posar-li

Almiron > No es tracta de donar més als animals que rescatem, sinó que estem posant més allà on hi ha més patiment

un xip, vacunar-lo i estabilitzar-lo, i això tingui un cost per l'Ajuntament de 400 a 600 euros... I, en canvi, no sigui obligatori per als municipis tenir un servei de llar d'infants, l'atenció a la gent gran, la formació, l'ocupació... Això distorsiona molt. [Com li expliques a la gent que tens un pressupost pel centre d'acollida d'animals molt més alt que el de la llar d'infants?] És conseqüència que tenim una llei de bases del règim local, on ens financem d'acord amb el que havia de ser obligatori als anys 1980... I les coses han canviat molt. Hi ha una descompensació. Per tant, crec que hem d'anar cap a aquí, cap a polítiques de benestar animal, però tenim una responsabilitat enorme per a poder-ho finançar i per poder explicar que té una coherència. Anar fent bolets no crec que ajudi a la causa ni que ajudi a qui ho ha de gestionar.

Núria Almiron > L'exemple que has posat és molt bo, perquè demostra que és possible. [Has dit que] tenim més pressupost per a recollir animals que per a una llar d'infants, però estem parlant de dos nivells de patiment radicalment diferents. Una llar d'infants soluciona a uns pares

que treballen poder tenir els seus fills col·locats durant unes hores. Aquesta educació la podria tenir a casa; no és de gravetat extrema. Estem parlant de comparar això amb animals que, quan els rescates, els rescates perquè estan ferits, o s'estan morint, o han estat maltractats. Clar, no podem posar això al mateix nivell... Aleshores, aquí és on hi ha la principal diferència entre nosaltres. Això es resol explicant que no es tracta de donar més als animals que rescatem, sinó que estem posant més allà on hi ha més patiment. ■